

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG

WEEKBLAD VERSCHIJNENDE ELKEN ZATERDAG

BUREAU & REDACTIE :
DRUKKERIJ COLLE
ROULIERENWAL (Stoenderpoort)
— TONGEREN —
Postчек N° 84855. — Telefoon 12.

AANKONDIGINGEN.
Prijn per regel . . . . . fr. 1,00
Tusschen Allerlei en Provincie-
nieuws, volgens overeenkomst
KLEINE AANKONDIGINGEN :
Van 1 tot 4 regels . . . . . fr. 3,50
Elke regel meer . . . . . fr. 0,75

Aan onze Geabonneerden

De kwijtschriften voor de hernieuwing der abonnementen, voor het jaar 1937, worden thans overal door de postdienst aangeboden.
Wij verzoeken onze abonneerden de noodige kwijtschriften te nemen, opdat het kwijtschrift bij de eerste aanbidding betaald wordt.
De kwijtschriften van den briefdrager wordt maar eenmaal aangeboden, dus komt het er op aan ervoor te zorgen dat zij betaald wordt bij de eerste en eenige aanbidding. Men zal dus goed doen het geld klaar te leggen en de huisgenooten te verwittigen dat de kwijtschriften mag betaald worden, zoo niet loopt men gevaar het blad na 1 Januari niet meer te ontvangen.
De abonnementsprijs voor een jaar blijft vastgesteld op 15 franken.
Wij zijn overtuigd dat al onze geabonneerden getrouw zullen blijven aan hun blad. Wij, van onzen kant, zullen voortgaan alles in 't werk te stellen, om het vertrouwen onzer lezers te blijven genieten.

langstelling is voor oud en jong. 't Zijn dus pedelgaten, zou men zeggen. Ze zijn dit nog maar ze spotten met het gecompliceerde speeldingen laten het kind best toe te fantazieren. Men zie hierboven het bewijs in het kinderrimpje « Het Boerinnetje », of men denke aan het kind van Preyer dat 79 keeren achtereen, zonder te onderbreken dat het dekfel van een kan open- en toemaakte. (Zie « Postrijder » nr. 48, van 28 November jl.)
« Dare-love » is het zeer interens ant wat Peeters vertelt over de Sint-Greef van Half Vasten, die als St-Niklaas optrad in Ibrahan en Antwerpen. Men vindt daarover bijzonderheden in het voorname werk van Baron Reinberg-Duringfeld, Traditions et Lésendes de la Belgique, 1870, t. I, p. 173. En het gebruik leeft nog voort, bij voorbeeld in het uitgebreide veld tusschen Neerwilde en Neerhepen, waar de Greef van Half Vasten gaat plaats nemen in dat veld op de tombe die de veldslagen van 1693 en 1793 aanschouwd heeft ! Onnodig te zeggen dat het woord Greef slechts een andere uitspraak is voor Graaf, zoals de beoamingen van 't Grevenhuis te Hasselt en 's Grevenhuis te Borgloon genees bronnen. Dit gezegd laten we het woord aan Peeters en Janssens.

zoodat de kinderen niet kunnen naderen, anders waren de jonge gasten niet meer te houden.
Als wij een klein peerdje kregen in karton was het iets buitengewoons, nu zijn het trottoirsetten, rijwielen, automobielen ; alias mekakek !
Een stiel leeren !
Het doet mij denken aan Peetje Pek van onze parochie. Het is zowat een dertigtal jaren geleden. Zijn petekind dat de school verlaten had, kwam bij Peetje en zegde hem : Peetje, ik kom om raad bij u, ik zou willen een stiel leeren.
Ah, zei Peetje, en wat zoudt ge gaarne worden, waarvoor hebt ge goesting ?
Oh, zei zijn doopzoon, voor mij is het eender, doch ik zou gaarne een stiel leeren die mij zou toelaten geheel mijn leven lang niet altijd hard te moeten blijven werken en hoe ouder ik word hoe minder last zou geven.
— Wel, mijn jongen, zei Peeten, worde jon heefsmid, er komen vele auto's bij en er zullen hoe langer hoe minder peerden gebruikt worden, dus zit gij hoe langer hoe minder moeten werken en op den duur alle peerden verdwenen zijn, zult ge van 't werken af zijn !
— Peeters, gij zijt een rare kerel, zegde ik, ik moet voort, tot ziens. En Peeters zette zijn St-Niklaas bezoek voort.
Heer Hoofdopsteller, mijne beleefde groeten.
JANSSENS.

volgt, houdt men vol, gelijk de s'echte zakenman volhoudt, totdat hij failliet gaat.
Uitgaven voor Beter.
Als men de vergelijking maakt met de uitgaven voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de uitgaven voor Beter, dan bekomt men een aanzienlijk tekort tegenover de bovenstaande cijfers. Inderdaad de berekening geeft het volgende tabelletje :

Ten honderd van de Bewapenings- uitgaven : 1936.	
Engeland	29%
Frankrijk	id.
Italië	id.
Duitsland	13%
Japan	id.
Rusland (naar het beweert)	55%
Veren. Staten	175%

Ons kleed past nog best.
Eenige opmerkingen zijn noodig. Het ten honderd voor Rusland is zeer twijfelachtig en nog meer andere cijfers, want men beschikt niet overal over budgetten die na vijf, regelmatige besprekingen in de Kamers openbaar gestemd worden, zoals dit in België, Engeland, Frankrijk geschiedt. We weten toch dit dat in België de uitgaven voor Onderwijs zoo hoog staan als die voor Landsverdediging. Die ons dus willen van 't stand doen veranderen zijn bereid ons een veel slechter kleed aan te passen, dan het huidige. Men geve zich de moeite eens de bovenstaande cijfers te controleeren.

Ten aanzien van de huidige maatschappelijke ordening bevestigen wij uitdrukkelijk de vrijheid der sociale en syndikale vereenigingen en erkennen de noodzakelijkheid van sociale organisaties op christelijken grondslag.
In den geest der Pauselijke encyclieken zal bij verwezenlijking der corporatieve herordening er naar getreefd worden om het economische en sociale leven van den socialisten strijd los te werken.
De afgevaardigden hebben den wensch uitgedrukt op basis van deze principes een gemeenschappelijke formatie tot stand te brengen en hun verdere actie te leiden in dezen geest.
Geteekend :
BORGINON, DE BRUYNE, ELIAS, EYSKENS, ROMSEE, VERBIST.

St-Niklaas en Kerstmis

Smeeeking van een kind dat bij St-Niklaas-feest vertoert.

Maar moeder waarom kwam dees keer De goede St-Niklaas niet meer ? Ik heb toch ook mijn schoen gezet Hij liet hem heelmaal overleert.

'k Was immer braaf zoals voorheen En straffen wel ik kreeg er geen : Op school heb ik mijn best gedaan ! Toch bleef mijn schoen gatsch ledig staan.

Is 't soms dat Sinter Knaas 't niet wist ? Of mooglijk heeft Hij zich vergist En braecht Hij elders wat ik vroeg Terwijl hij al dat moois rotdroeg.

'k Zal schrijven Hem een langen brief... Maar zeg mij, zeg mij moeder lief Waarom gij weer aan 't weeten gaat En mij zoo droevig aan nu staart ?

Sinds vader lief ons plots verliet Woont hier in huis niets dan verdriet, Is 't daarom dat de goede Sint Mijn schoen niet in den schoorsteen vindt ?

Maar vader hield toch veel van mij ! En als hij thuis kwam, was 'k zoo blij, Doch sinds hij in den hemel is, Vergest hij u en mij gewis.

Toe moeder, ween nu maar niet meer ! Dru komt het zoete Kerstkind weer, 'k Zal vragen dat 't rap 'n engel zendt Die beiden, ons bij vader brengt.

Opreef voor de Vergeten Kinderen

Niet overal is Sint-Niklaas de groote kindervriend. Er zijn groote streken waar het Kerstkind de schatten, het speelding der jeugd aarbrengt. Deze gewoonte is ook reeds bij ons in de steden doorgedrongen. Er is dus nog middel om de vergeten kinderen en hun moeders te gedenken. Er is daar zooveel niet toe noodig, want het eenvoudigste speelding is het beste, zoodals uit het onderstaande mooie kinderachtige blijkt.

Het Boerinnetje

Mijn zusje kreeg van Sinterknaas Twee emmertjes van blik, En ook een houten juk erbij ; Wat was zij in haar schik !

Nu speelt ze voor boerinnetje ; De handjes in de zij, Gaat zij naar moe en zegt : « Mevrouw Koopt gij wat melk van mij ? »

« Wel ja » zegt Moe « Boerinnetje, Kom gij maer even hier, En geef mij in dit kannetje Fluks voor een cent of vier ».

Den tent Moe haar zoo voor de grap Vier centen in de hand, En nu zegt : « Dank u wel, Mevrouw ! Nu ga 'k weer naar mijn land ».

Over St-Niklaas en nog wat

Samenpraak tusschen twee Antwerpenaars Peeters en Janssens.

Inleiding.

Ze hoeten Peeters en Janssens omdat zoo verstand veel Antwerpenaars de namen Peeters en Janssens dragen. Ze hebben het over St-Niklaas omdat dit nu juist in dezen tijd van het jaar een centrum van be-

St-Niklaas vroeger en nu

Een gewenschte ontmoeting.

Ik was in langen tijd Peeters niet meer gewaar geworden, het was geleden van toen wij samen naar Koekelberg gingen en Peeters onze beide schoofzakken verloren had.

Verleden Donderdag liep ik op hem op de Meer.
— Hswel, Peeters, hoe gaat het ?
— Ah ! Janssens, zijt gij het ? Wel zachtjes aan, eristijd ! Ik ben St-Niklaas aan 't zoeken voor den kleinen van ons Pien, die is mijn petekind. Maar dat is nogal iets tegenwoordig, men weet niet meer wat koop en die kleine gasten zijn modern, het is te zeggen : fel moeilijk.

De Sint-Greef van Half Vasten.

In onzen jongen tijd, bestond bij ons St-Niklaas niet, het was Ste-Greef van Half-Vasten.

Wij gingen ons mandje zetten bij Grootmoeder. Wij waren honderd per cent braver, zegden beter onze gebeden, waren zelfs gehoorzaam van af een veertigdagen voor het bezoek van den braven heilige, want hij kon wel lekkers brengen maar insgelijks eene roede voor de deugnieten.

Den dag voor Ste-Greef, namen wij een mandje, legden er hooi en peeken in voor der eze van Ste-Greef en trokken in, den namiddag naar grootmoedershuis om ons mandje af te geven.

Dien nacht schoten wij wel eenige keeren wakker, zagen trommels, peerdjes, schipkens, suikergoed en Totemannen in onzen droom...

De braafheid der kleinen.

's Morgens, geen den minsten last in 't opstaan, in 't wasschen en kleeden, het water was niet te nat of niet te koud, alles paste goed, moeder mocht ons haar kammen, alles was goed geveeg aan tafel en wij 'aar grootmoeder.

Daar was het een leven ! Grootmoeders oengezicht bleede van genoegens en ze scheen wel 25 jaar verjongd in hare witte nuits.

In de mandjes vonden wij een massepijn-schipken met wimpels in den mast, een Ste-Greef en een kerksken in rooden doorschijnenden suiker, eene chocolade pijp, een Toteman en een Tikkenhaan.

— Ja, Peeters, dat was een zalige tijd.

De Toteman en de Tikkenhaan.

— Het bijzonderste was de toteman en de tikkenhaan. De toteman was een soort man doch niet in speculatie maar wel in gewonen brooddeeg en versierd met gekleurde figuurtjes in steen, de tikkenhaan was een soort gebakken vogel, wederom in brooddeeg met een ontchorst stukje van 70 cm. lang door het lijf en witte henneppluimen als staart, dus een vogel op een stok. Die brooddeeg smaakte lijk klokkspij. Het was immers een toteman of tikkenhaan van Ste-Greef.

— Ja, Peeters, daarvan komt nog het spreekwoord : « Liever geen graef dan zoo een tokkenhaantje ».

De overrompeling van het moderne.

En nu, zuchtte Peeters, nu is 't al mekakek en gerij, de kinderen worden horendel gemrakt en de eene wil meer dan de andere. Er zijn voor de uitwillingen nabootse bewegende tooneen in miniatuur ; kermispen, optochten, speelkasten, enz. ; selukkig kunnen de kinderen daar niet veel van te zien krijgen want de groote menschen die nieuwsgierig en kinderachtig zijn staan er den ganschen dag voor

Voor Slechter Voor Beter

UITGAVEN VOOR BEWAPENING, BEGROOTINGEN VAN ONDERWIJS, KUNST EN WETENSCHAP.

Berekening in ponden.

De onderstaande berekeningen zijn gegeven in miljoenen Engelse ponden, want in onze kleine franken worden de getalen te lang en te moeilijk om uit te spreken. Doch één pond heeft de waarde van 145 fr. en de omrekening in franken is gemakkelijck.

	1914	1931	1936
Engeland	77	92	161
Frankrijk	72	134	185
Veren. Staten	50	140	202
Italië	37	59	150
Japan	19	26	60
Rusland	92	156	592
Duitsland	95	42	940
Totaal :	442	649	2290

De uitgaven van België stegen van 2 miljoen 300 duizend pond in 1914 tot 7 en half miljoen in 1936.

Uitgaven voor slechter.

Doch we hebben het hier vooral over de zeven groote landen wier krijgsguitgaven een gevaar voor de wereld zijn, en die dus mogen heeten Uitgaven voor slechter. Ze stegen van 442 miljoen pond in 1914 tot 2 miljard 290 miljoen pond in 1936 en werden dus vijf maal grooter !

De tabel toont ook waar de grootste spanning heerscht namelijk tusschen Rusland en Duit. land. De overweldigende uitgaven van Duitsland zijn een gevo' van de posingen van dit land om den voorsprong der andere landen in te halen.

Afmoede en kriegsgevaar.

En men zou zulks vergeven indien men niet geregeld bedreigingen te hooren kreeg, als : « Kanonnen zijn ons noodzakelijker dan boter », enz. en indien de toestand van het land niet zozeer verslechterde dat men voor verschillende voedingsartikelen tot rantsoenering zal moeten overgaan, dat men de doodstraf dreigt uit te spreken tegen hen die goud of gouddeviezen uit Duitsland naar den vreemde smokkelen ! Maar als Duitsland zozover gebrek aan algemeene gangbaar geld krijgt, zal het misschien ophouden met zoo dwaze sommen aan den oorlogsgod te offeren ? Dat zou natuurlijk ook aan de andere volken vermaandering van wapenlasten brengen. De armoede van het land, maakt natuurlijk dat niemand eraan denkt Duit. land aan te vallen. Dat wisten de Pygmeëen, de Alvermannen van Afrika reeds als ze aan Mgr. A. Leroy antwoordden : « We hebben niets, en dat is best zoo, want nu denkt er niemand aan ons iets te ontnemen ! » (Mgr. A. Le Roy, Les Pygmées, Tours, Mame, 1896).

Maar er zijn menschen die boven hun stand willen 'even, en dat is ook waar voor zekere landen, Italië, bij voorbeeld, kwam financieel door den Ethiopischen oorlog op den boord van den afgrond, want die oorlog kostte 250 miljoen pond of 37 miljard franken. Dees schoolgast totale instorting

Kath. Vlaamsch Verbond en Vlaamsche Nationalisten

Plan of Schema van Overeenkomst.

Door de twee groepeerings van de katholieke partij : het Kath. Vlaamsch Verbond en de Kath. Vlaamsche Nationalisten werden afgevaardigden aangezuid om een plan of schema van Akkoord te maken. Dit plan werd uitgewerkt en dient nu door de gansche partijleidingen van weerszijden onderzocht te worden.

Wij laten gezegd schema hieronder volgen.

De afgevaardigden van het V.N.V. en van het voorloopige directorium der K.V.V. constateeren na de bespreking, dat zij akkoord gaan op volgende beginselen :

1. Ten aanzien van de godsdienstige en zedelijke belangen, zal over het gansche koninkrijk België, o.m. :

- a) Aan de Kerk de bewegingsvrijheid worden gewaarborgd die voor de vervulling van haar zedelijk noodzakelijck is ;
- b) De schoolvrede door schoolgelijckheid gewaarborgd worden ;
- c) Bij vorming van een gemeenschappelijke partij zal deze niet op confessionneelen grondslag worden gebouwd.

Er zal beroep worden gedaan op allen die de groote waarde van den katholieken godsdienst en van de Kerk als beschavingsfactoren, en mede het historisch karakter van de Vlaamsche bevolking erkennen en handhaven willen.

2. Het volksbelang heeft de primiteit op de staatsinrichting. Wij bevestigen de noodzakelijckheid van een publiekrechtelijck statuut voor de Vlaamsche volksgemeenschap, verwezenlijkt en gewaarborgd door een zelfstandige politieke vertegenwoordiging.

De economische eenheid van het Koninkrijk België blijft behouden, alsmede de eenheid van de buitenlandsche, de militaire en de koloniale politiek.

Deze eenheid wordt gewaarborgd door de dynastie en door een gemeenschappelijke wetgevende en uitvoerende macht.

3. De Staatsorde dient in politiek en sociaal economisch opzicht grondig hervormd te worden.

Een politiek parlement zal worden gehandhaafd.

Zijn essentiële bevoegdheden zijn die van de huidige wetgevende Kamers : in de eerste plaats stemming van de begrooing, politieke wetgeving en toezicht op het regeringsbeleid.

De leden van dit parlement worden aangezuid door een werkelijk vrije volkstemming.

Bij uitsluiting van alle staatscorporatieve wordt de uitwerking van de culturele economische en maatschappelijke ordening toevertrouwd aan bedrijfschappen of corporaties.

Keuzering en parlement beslissen in laatste instantie over de goedkeuring der verordeningen uitgezand van corporaties.

Zij kunnen ook het initiatief nemen aan deze laatste bepaalde opdrachten te verlenen.

Onderwijs

UITBREIDING VAN DEN SCHOOLPLICHT

VERKLARINGEN VAN DHR. MINISTER HOSTE.

(In zitting van den Senaat op 8 Dec. 1936)

De gelane profneeming.

Thans heb ik het over de verlenging van den schoolplicht. De verslaggever, evenals andere sprekers, wezen op de kritiek waartoe het koninkrijk beëit waarbij de verplichte schoolbijwoning voor de werklozen der nijverheid-gewesten en stadsagglomeraties tot 16 jaar verlengd wordt, aanteiding gaf.

Ik herinner er aan dat mijn voorganger op dit proegeteelite heeft verklaard dat deze verle gijg slechts een profneeming was. Wij zullen daaruit de noodige lessen putten, zegde hij, het zal ons dus toegelaten zijn met meer zekerheid een definitief regime aan te nemen.

Dat wil dus zeggen dat wij uit de profneeming nuttige aanwijzingen zullen putten, voor het werk van morgen. Ongetwijfeld mag men betrouwen dat de gedane heruoring slechts gedeeltelijk is. Laten wij echter niet uit het oog verliezen dat reeds een eerste doel van zedelijken en maatschappelijken aard werd bereikt. In de groote steden en in de nijverheidscentra werden meer dan 12.000 kinderen aan de straat onttrokken...

De inlichtingen door die profneeming bekoemen, zullen ons voorlichten.

De schoolplicht met een jaar verlengen.

De commissie en de verslaggever hebben den wensch uitgedrukt zochast mogelijk een uitzetting te bekoemen van de richtlijnen die het departement van openbaar onderwijs zal volgen om een verplichte verlenging van den schooltijd te verwezenlijken.

Op dit oecenlijk onderzocht men de mogelijkheids den schoolplicht met een jaar te verlengen. Deze zou dus een duurtijd van negen jaar hebben in plaats van acht, en zou de kinderen tot 15 jaar op school houden. De hervorming zou meer dan 50.000 nieuwe leerlingen treffen.

Uit het onderzoek dat wij ingeteld hebben en de besprekingen die wij hebben gevoerd met specialisten op schoolgebied, en personen uit nijverheids- en handelskringen, blijkt dat die verlenging volgens een technische en professionele strekking zou moeten plaats hebben.

Het gevaar bestaat dat er weldra een tekort zou zijn aan geschoolde arbeidskrachten. Dat vraagstuk is uitzonderlijk ernstig !

Behalve een zedelijk en maatschappelijk doel wenschen wij aan de verlenging van de schoolplicht een economische betekenis te geven.

Leidende principelen.

Zieh'er enkele der leidende principen die wij toekomend jaar a'n u beraadslagen wenschen te onderwerpen.

Het lager onderwijs zou voortaan nog slechts uit drie graden bestaan, elk van drie schooljaren. Nadat de leerling het bewijs van volioede studien heeft bekoemen, zou hij voortdueren hetzij op het atheneum, op het lyceum of op het college, ofwel op de middelbare school, of op een school van nieuwen aard, die men lagere beroepschool of lerere huishoudschool zou kunnen noemen.

Het ligt gezinsins laagjn begooeling heb belang van het algemeen onderwijs lager te schakelen ; integendeel, gij zou vaststellen